

HANDWIJZER

LEERWEGONDERSTEUNEND ONDERWIJS

EN

PRAKTIJKONDERWIJS

Schooljaar 2020 – 2021

Tel: 035-526 94 81 | E-mail: info@qinas.nl
www.qinas.nl
Burgemeester de Bordesstraat 80, 1404 GZ Bussum

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	pagina 2
2. Routing	pagina 3
3. Toelichting op de stappen	pagina 4
4. Bijlage 1: Leerweg Ondersteunend Onderwijs (Lwoo) of Praktijkonderwijs (Pro)?	pagina 6
5. Bijlage 2: Voorgeschreven toetsinstrumenten vanuit OC&W	pagina 10
6. Bijlage 3: Lwoo en Pro-onderwijs in de regio	pagina 11

1. INLEIDING

Procedure voor aanmelding en toelating tot het leerwegondersteunend onderwijs en het praktijkonderwijs

In deze handleiding staat de procedure beschreven voor de registratie en aanmelding van leerlingen die in aanmerking komen voor praktijkonderwijs (Pro) of vmbo met leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo).

Leerlingen die een extra steuntje in de rug nodig hebben, kunnen ook in het voortgezet onderwijs rekenen op extra zorg en begeleiding. Er zijn twee vormen te onderscheiden:

- **Praktijkonderwijs**, een onderwijsvorm waar grote nadruk ligt op praktisch leren. Voor een deel van de leerlingen is het praktijkonderwijs eindonderwijs, een ander deel stroomt door naar de laagste niveaus van beroepsonderwijs. Dit onderwijs wordt in onze regio verzorgd door de Gooise Praktijkschool in Hilversum.
- **Leerwegondersteunend onderwijs** in de vorm van extra begeleiding op een reguliere VMBO-school. De leerlingen gaan naar de beroepsgerichte opleidingen van het vmbo (basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerwegen). Dit onderwijs wordt gegeven op Hilfertsheem College in Hilversum, College De Brink in Laren, het Wellant College in Naarden, het Casparus College in Weesp en Groot Goylant in Hilversum. Daarnaast bestaat er Lwoo op locatie. Daar wordt in een kleinschalige setting (tijdelijk) intensieve begeleiding gegeven aan leerlingen met partiële leerstoornissen en sociaal-emotionele problemen of gedragsproblemen. Dit onderwijs, dat de basis-, de kader- en de theoretische leerweg van het vmbo aanbiedt, wordt in onze regio gegeven op College De OpMaat in Hilversum.

Scholen voor voortgezet onderwijs met een Lwoo-/Pro-licentie ontvangen extra financiële middelen om deze speciale zorg te bekostigen. Dan moet echter wel duidelijk zijn dat de leerlingen deze zorg ook daadwerkelijk nodig hebben. De indicering wordt door de PAC van het samenwerkingsverband vo gedaan. Daarbij wordt gekeken naar de gegevens over intelligentie, leervorderingen en eventueel sociaal-emotionele problemen.

Voor de verwijzing naar het voortgezet onderwijs is voor alle scholen van het samenwerkingsverband vo de procedure van de centrale toelatingscommissie (CTC) van toepassing. Voor de verwijzing naar het praktijkonderwijs en het leerwegondersteunend onderwijs geldt een aantal extra regels en voorschriften van het Ministerie van OC&W waar de scholen voor primair onderwijs zich aan dienen te houden en die in deze handleiding beschreven worden. De invoering van Passend Onderwijs op 1 augustus 2014 heeft vooralsnog geen consequenties voor de aanvraagprocedure Lwoo en Pro voor het leerjaar 2020-2021. Voor de betrokken vo-scholen is het sinds augustus 2016 van belang dat de ondersteuningsverklaring voor Pro of Lwoo vóór 1 oktober van het betreffende schooljaar door het samenwerkingsverband is afgegeven. Zo niet dan stelt DUO de extra bekostiging niet beschikbaar. Om die reden wordt de aanvrager dringend verzocht om zich aan de gestelde deadlines in het proces van aanvragen te houden.

Op de volgende bladzijde staat de routing voor het aanmelden van de leerlingen. Daarin worden alle (door de school voor primair onderwijs uit te voeren) stappen kort beschreven. In de navolgende toelichting worden de stappen verder uitgewerkt.

2. ROUTING

Stap	Maand	Wat?	Wie?
-1	Groep 7	Vroegsignalering van leerlingen die na groep 8 in aanmerking komen voor Lwoo of Pro	BaO
0	Groep 8	Afname schoolvorderingentoetsen n.a.v. groep 7 eindtoetsen	BaO
1	Tot 23 september 2019	Aanvraag capaciteitenonderzoek via digitale omgeving Parantion, 'registratieformulier PAC-vo'	BaO
2	Week 44 en 45	Leerlingen BaO: - capaciteitenonderzoek (NIO) afnemen door onderzoeksgroep Qinas - afname Drempelonderzoek door BaO	Qinas
3	vanaf november	Basisscholen vullen aanmeldingsformulier Lwoo/Pro 2020-2021 via digitale omgeving Parantion	BaO
4	Januari 2019	Basisscholen kunnen Qinas telefonisch consulteren voor hulp bij het invullen van het aanmeldingsformulier Lwoo/Pro	BaO en Qinas
5	vanaf november	Basisscholen dienen de aanvragen Lwoo/Pro in bij Qinas via digitale omgeving van Parantion tot uiterlijk 1 februari 2020!	BaO
6	vanaf november	Qinas controleert de aanvragen	Qinas
7	vanaf december	PAC bespreekt de dossiers; geeft adviezen af aan afleverende school en ouders/verzorgers	Qinas
8	vanaf maart	Qinas stuurt kopieën van de afgegeven ondersteuningsverklaringen Lwoo en toelaatbaarheidsverklaringen Pro aan de vo-scholen	VO

3. TOELICHTING OP DE STAPPEN

Stap -1: Vroegsignalering

Leerkrachten van groep 7 inventariseren de leerlingen die mogelijk na groep 8 in aanmerking komen voor het Lwoo in het vmbo of voor Praktijkonderwijs.

Zie bijlage 1 voor richtlijnen bij het vaststellen of een leerling mogelijk in aanmerking komt voor Lwoo of Pro.

Stap 0: Schoolvorderingentoetsen

Begin groep 8 inventariseert de basisschool nogmaals welke leerlingen mogelijk in aanmerking zouden moeten komen voor de extra zorg van het Lwoo of Praktijkonderwijs. Dit doen zij naar aanleiding van de eindtoetsen die in groep 7 zijn afgenomen. Op basis van deze toetsuitslag en het advies van de leerkracht bepaalt de basisschool of een leerling begin groep 8 wordt aangemeld voor Lwoo of Pro. Het is verstandig de leerlingen waar u over twijfelt ook aan te melden!

Stap 1: Aanvraag capaciteitenonderzoek via de digitale omgeving van Parantion, kies 'registratieformulier PAC-vo'

Leerlingen die volgens de basisschool in aanmerking komen voor Lwoo of Praktijkonderwijs hoeven niet meer bij een vo-school te worden aangemeld voor verder onderzoek. De samenwerkingsverbanden po en vo hebben besloten dat de basisschool de leerlingen rechtstreeks aanmeldt bij het loket van de PAC-vo.

U hoeft alleen het *registratieformulier PAC-vo* via de digitale omgeving van Parantion in te vullen en te verzenden.

De SBO-scholen nemen vaak zelf het capaciteitenonderzoek af. Wanneer de school dit onderzoek gebruikt, is het belangrijk dat het van recente datum is. Dit betekent voor cursusjaar 2020-2021 dat het onderzoek niet ouder is dan 1 juli 2018.

NB: U heeft **schriftelijke toestemming van de ouders** nodig om het psychologisch onderzoek mee te mogen sturen!

Stap 2: Afname capaciteitenonderzoek door Qinas/ afname Drempelonderzoek door basisscholen

Basisscholen nemen zelf het Drempelonderzoek bij de leerling(en) af. Hiermee kunnen leerachterstanden worden bepaald. De testresultaten worden aan Qinas gestuurd voor verwerking en interpretatie. De basisschool ontvangt de uitslag en communiceert deze met de ouders.

Qinas neemt de NIO (Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau) bij de aangemelde leerlingen af tijdens speciale testochtenden en verwerkt de resultaten. De uitslag wordt zowel naar de basisschool als naar de ouders/verzorgers verstuurd.

(NB: Qinas stuurt de resultaten eerst naar de basisscholen en een paar dagen later naar de ouders. Op deze manier is de uitslag bij de betrokken leerkracht bekend wanneer de ouders contact opnemen voor bespreking van de resultaten)

Verder sociaal-emotioneel onderzoek (NPV-J en/of SEV) vindt alleen plaats indien de IQ-gegevens (>90) in combinatie met leerachterstanden daartoe aanleiding geven. De basisschool wordt hierover tijdig geïnformeerd.

Wanneer u als (SBO-)school toch zelf het didactisch onderzoek wilt afnemen, is het van groot belang dat u daarbij het volgende in acht neemt: de aanvraag wordt alleen door de PAC in behandeling genomen als de basisschool gebruik heeft gemaakt van de door OC&W **voorgeschreven toetsen**. Deze zullen medio september 2019 vermeld worden op de website van het steunpunt Passend Onderwijs van de VO-raad (www.steunpuntpassendonderwijs-vo.nl) en tevens op de website van Qinas onder 'documenten'.

Stap 3: Basisscholen vullen het OKR in

Wanneer de onderzoeken zijn afgenomen, kunnen de basisscholen het aanmeldingsformulier Lwoo/Pro 2020-2021 invullen via de digitale omgeving van Parantion. Voor het invullen van het B-gedeelte kan gebruik worden gemaakt van gegevens die verkregen zijn via het Drempelonderzoek.

Wanneer het IQ hoger is dan 90 en er zijn twee of meer leerachterstanden in het Lwoo/Pro-gebied, dan dient een psychologisch rapport over de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling bijgevoegd te worden. Dit gebeurt doorgaans aan de hand van een afgenomen NPVJ-2 en een SEV. Qinas stuurt beide formulieren toe. Qinas scoort vervolgens de vragenlijsten, interpreteert de verkregen data en informeert de basisschool.

Stap 4: Basisscholen kunnen Qinas telefonisch consulteren voor hulp bij het invullen van het aanmeldingsformulier

Het loket van Qinas geeft basisscholen de gelegenheid om telefonisch hun vragen bij het invullen van het aanmeldingsformulier te stellen. Dit kan van maandag t/m donderdag van 9.00 tot 12.00 uur. Buiten deze tijden kan een mail worden verstuurd naar info@qinas.nl.

Stap 5: Basisscholen sturen de dossiers naar Qinas via Parantion tot uiterlijk 1 februari 2020!!

Stap 6: Qinas controleert de aanmeldingen via Parantion

De bij Qinas binnengekomen aanmeldingen via Parantion worden gecontroleerd. Als blijkt dat gegevens onjuist of onvolledig zijn, wordt dit teruggekoppeld aan de basisschool met het verzoek de gegevens kloppend te maken. Qinas hoopt hier op een goede, vlotte medewerking van de scholen zodat de dossiers in behandeling kunnen worden genomen.

Stap 7: PAC bespreekt de dossiers; geeft adviezen af naar afleverende school en ouders/verzorgers

De deskundigen in de PAC-vo zijn onafhankelijk. Zij letten vooral op het sociaal-emotioneel functioneren van de leerling en de didactische gegevens. Zij interpreteren alle aanwezige (onderzoeks-)gegevens. De PAC-vo geeft daarna uitsluitsel of de leerling in principe wel of niet in aanmerking komt voor Lwoo of Pro.

Stap 8: Qinas stuurt kopieën van de verklaringen naar de vo-school van aanmelding en ouders/verzorgers

Qinas stuurt een kopie van de definitieve ondersteuningsverklaring Lwoo of toelaatbaarheidsverklaring Pro naar de vo-school van aanmelding evenals naar de ouders.

BIJLAGE 1: Leerwegondersteunend onderwijs (Lwoo) of Praktijkonderwijs (Pro)?**1. Praktijkonderwijs****Wanneer komen leerlingen mogelijk in aanmerking voor praktijkonderwijs?**

<i>Kenmerk</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Actie</i>
Leerachterstand	Leerlingen die naar verwachting eind groep 8 een leerachterstand van drie jaar of meer zullen hebben. Het gaat om Technische Lezen, Begrijpend Lezen, Spelling en Inzichtelijk Rekenen . Eén van de vakken waarop een leerachterstand bestaat moet altijd Inzichtelijk Rekenen of Begrijpend Lezen zijn. De combinatie Technisch Lezen en Spelling is niet toegestaan.	De basisschool verzamelt deze gegevens met behulp van het leerlingvolgsysteem.
Intelligentie	Leerlingen met een intelligentie tussen (55)60 tot en met 75(80) .	Zie stap 2.

2. Lwoo**Wanneer komen leerlingen mogelijk in aanmerking voor leerwegondersteunend onderwijs op een reguliere vmbo-school of voor leerwegondersteunend onderwijs op locatie?***Mogelijkheid 1*

<i>Kenmerk</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Actie</i>
Leerachterstand	Leerlingen die naar verwachting eind groep 8 een leerachterstand hebben van anderhalf tot drie jaar zullen hebben. Het gaat om Technisch Lezen, Begrijpend Lezen, Spelling en Inzichtelijk Rekenen . Eén van de vakken waarop een leerachterstand bestaat moet inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen zijn. De combinatie Technisch Lezen en Spelling is niet toegestaan.	De basisschool verzamelt deze gegevens met behulp van het leerlingvolgsysteem.
Intelligentie	Leerlingen met een intelligentie vanaf (75)80 tot en met 90.	Zie stap 2.

Mogelijkheid 2

<i>Kenmerk</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Actie</i>
Leerachterstand	Zelfde als bij mogelijkheid 1.	Zelfde als bij mogelijkheid 1.
Intelligentie	Leerlingen met een intelligentie vanaf 91 tot en met 120.	De basisschool laat de leerlingen hiervoor indien nodig in groep 8 testen via de PAC.
Sociaal-emotionele problemen	Leerlingen die door hun sociaal-emotionele problemen extra begeleiding nodig hebben.	De PAC scoort de NPV-J/SEV, echter alleen wanneer het IQ een uitslag heeft van 91 of hoger.

3. Uitwerking

Sommige leerlingen zullen vanuit groep 7 al doorstromen naar het praktijkonderwijs of vmbo met leerwegondersteunend onderwijs omdat ze bijvoorbeeld gedoubleerd hebben en een langer verblijf op de basisschool niet zinvol is (wel moet deze leerling 12 jaar zijn voor 1 oktober). Bij de start van de procedure zitten deze leerlingen eind groep 6. Voor deze leerlingen gelden dezelfde criteria en regels voor de bepaling van de leerachterstand, de intelligentie en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Leerachterstand bepalen

Voor het bepalen van de leerachterstand is de didactische leeftijd (DL) van de leerling, het didactische leeftijdsequivalent (DLE) behorende bij het behaalde toetsresultaat en de 'officiële berekeningsformule' nodig.

De **didactische leeftijd (DL)** is het aantal maanden dat een leerling onderwijs heeft gehad. Elk schooljaar heeft 10 onderwijsmaanden te beginnen vanaf september groep 3. De DL wordt berekend op basis van de huidige groep van de leerling, het moment van de toetsafname (groep en maand) en het aantal doublures vanaf begin groep 3 (zie hieronder het tijdschema voor de vaststelling van de DL).

Met de tabel hieronder valt de didactische leeftijd van een leerling te bepalen. Let op: de DL kan, voor de berekening van de leerachterstand, nooit hoger zijn dan 60 (eind groep 8).

Moment van toetsafname bij:

Geen zittenblijver (gerekend vanaf groep 3) aangemeld vanuit groep 8:

	sept	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun/jul/aug
groep 8	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

Zittenblijver (gerekend vanaf groep 3) aangemeld vanuit groep 8:

	sept	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun/jul/aug
groep 8	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60

Zittenblijver (gerekend vanaf groep 3) aangemeld vanuit groep 7:

	sept	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun/jul/aug
groep 7	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

Het **didactisch leeftijdsequivalent (DLE)** dat behoort bij het resultaat dat een leerling op een toets behaald heeft is op te zoeken in het 'DLE boek met alle schalen van alle bruikbare testen in Nederland', volledig herziene versie (Gerard Melis; ISBN 90 768 38 127; uitgever Harcourt).

Een advies is pas mogelijk nadat voor de leerling de leerachterstand is bepaald op de domeinen technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en inzichtelijk rekenen.

Dat gaat steeds met de formule: $1 - (DLE/DL)$.

In woorden: één min de uitkomst van de deling van het door de leerling behaalde didactische leeftijdsequivalent door zijn of haar didactische leeftijd op het moment van afname van de toets.

4. Overzicht

In onderstaand overzicht staat aangegeven wanneer een leerling in aanmerking komt voor praktijkonderwijs of een vorm van vmbo met leerwegondersteunend onderwijs.

Praktijkonderwijs

Kenmerk	Omschrijving
Leerachterstand	Een leerachterstand van 0,5 of meer, op minimaal twee van de vier domeinen (inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen, waarbij het minimaal één van de domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft).
Intelligentie	Een intelligentie tussen (55)60 tot en met 75(80).

Een **rekenvoorbeeld**: een leerling met een DL van 55 en een DLE van 22 op de toets voor begrijpend lezen heeft op dit leerdomein een leerachterstand van $1 - (22/55) = 1 - 0,4 = 0,6$. Dit wil zeggen dat de leerling op het leerdomein begrijpend lezen een leerachterstand heeft die past bij een advies voor praktijkonderwijs.

Vmbo met leerwegondersteunend onderwijs

Mogelijkheid 1

Kenmerk	Omschrijving
Leerachterstand	Een leerachterstand van 0,25 tot 0,5 op minimaal twee van de vier domeinen (inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen, waarbij het minimaal één van de domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft).
Intelligentie	Een intelligentie tussen (75)80 tot en met 90.

Mogelijkheid 2

Kenmerk	Omschrijving
Leerachterstand	Een leerachterstand van 0,25 tot 0,5 op minimaal twee van de vier domeinen (inzichtelijk rekenen, begrijpend lezen, technisch lezen en spellen, waarbij het minimaal één van de domeinen inzichtelijk rekenen of begrijpend lezen betreft).
Intelligentie	Een intelligentie tussen 91 tot en met 120
Sociaal-emotionele problemen	Een sociaal-emotionele problematiek, vastgesteld door middel van een persoonlijkheidsonderzoek (bv. NPV-J of SEV) door een deskundige (bv. een orthopedagoog van Qinas).

Let op!! Grensvlak

Voor leerlingen met een **IQ-score van 75 tot 80** geldt dat zij op basis van hun IQ zowel in aanmerking komen voor vmbo met leerwegondersteunend onderwijs als voor praktijkonderwijs. In dat soort situaties is een **expliciete motivering** voor het advies leerwegondersteunend dan wel praktijkonderwijs noodzakelijk. Dit moet worden ingevuld bij D2 van het aanmeldingsformulier.

Let op!! Strijdigheid

Er is sprake van strijdigheid van criteria als de IQ-score bijvoorbeeld wijst in de richting van het praktijkonderwijs, maar de leerachterstanden eerder wijzen in de richting van vmbo met leerwegondersteunend onderwijs. **Ook bij de leerdomeinen onderling kan sprake zijn van tegenstrijdigheid**: twee leerdomeinen wijzen in de richting van vmbo met leerwegondersteunend onderwijs, de andere twee in de richting van praktijkonderwijs. **De motivering van het advies** voor praktijkonderwijs dan wel leerwegondersteunend

onderwijs is in dit soort situaties **extra belangrijk** en dient gegeven te worden bij D2 van het aanmeldingsformulier.

Ook bij een hoger IQ (>91) en leerachterstanden is er sprake van strijdigheid. Gezien het IQ zou je geen leerachterstanden verwachten. Deze moeten verklaard worden.

Contra-indicaties

Een contra-indicatie wil zeggen dat een leerling een of meer kenmerken bezit die juist pleiten tegen een verwijzing naar bijvoorbeeld het praktijkonderwijs. Zo kan een leerling wat betreft intelligentie en leerachterstand voldoen aan de eisen voor toelating tot het praktijkonderwijs, maar bijvoorbeeld dusdanige gedragskenmerken bezitten dat een verwijzing daarheen niet op zijn plaats is. Een tijdige onderkenning van contra-indicaties is van groot belang. Wanneer contra-indicaties pas laat in het schoolkeuzep proces aan het licht komen, kan dat betekenen dat een leerling pas laat hoort dat een school hem niet toelaat.

Een bijzondere vorm van contra-indicatie kan zich voordoen bij 'late zij-instromers', leerlingen die vanuit het buitenland in een hogere klas van het basisonderwijs zijn ingestroomd.

De leerprestaties en ook het resultaat op een intelligentietest geven niet altijd goed 'de doorgroeimogelijkheden' van de leerling aan. In een dergelijke situatie is overleg met de (onafhankelijke) plaatsingsadviescommissie (PAC) aan te raden.

Verschillende vormen van vmbo met leerwegondersteunend onderwijs

Binnen het vmbo zijn verschillende vormen van leerwegondersteunend onderwijs. Er zijn scholen voor regulier vmbo met voorzieningen voor leerwegondersteunend onderwijs.

Daarnaast bestaat er Leerwegondersteunend onderwijs op Locatie. Dit type school richt zich op leerlingen die voor leerwegondersteunend onderwijs in aanmerking komen, maar een ernstiger problematiek kennen, bijvoorbeeld door sociaal-emotionele problemen en/of ernstige specifieke leerproblemen. Zo'n locatie kan een schakelfunctie hebben: na verloop van tijd kijkt men of een leerling naar een reguliere school (met leerwegondersteunend onderwijs) kan doorstromen.

BIJLAGE 2: VOORGESCHREVEN TOETSINSTRUMENTEN vanuit OC&W

Op het moment van plaatsing van de Handwijzer op de website van Qinas was het overzicht van toegestane toetsen nog niet door OC&W bekend gemaakt. Om die reden is het niet mogelijk geweest deze als bijlage op te nemen.

Het is de verwachting dat OC&W in september 2019 een nieuwe regeling met toegestane toetsinstrumenten afgeeft. Deze zal dan te downloaden zijn via www.steunpuntpassendonderwijs-vo.nl of via de website van Qinas (www.qinas.nl) onder 'documenten'.

BIJLAGE 3: Lwoo en Pro-onderwijs in de regio

Leerwegondersteunend onderwijs op een reguliere vmbo-school

Hilversum

Hilfertsheem College
Lieven de Keylaan 58 1222 SW 035-683 15 57

Groot Goylant
Van Linschotenlaan 501 1212 GG 035-6850014

Laren

College De Brink
Kerklaan 6 1251 JT 035-539 92 99

Naarden

Wellant College
Tenierslaan 2 1412 JE 035-694 36 80

Weesp

Casparus College
Talmastraat 40 1381 NE 0294-80 52 00

Leerwegondersteunend onderwijs (vmbo) op een aparte locatie

Hilversum

College De Opmaat
Larenseweg 127 1405 BT 035-695 01 72

Praktijkonderwijs

Hilversum

Gooise Praktijkschool
Laapersboog 5 1213 VC 035-6264040

Samenwerkingsverbanden PO en VO

SWV Unita (po)
Laapersboog 9
1213 VC Hilversum
Telefoon: 035-621 58 35
E-mail: loket@swvunita.nl
www.swvunita.nl

Qinas, vereniging samenwerkende schoolbesturen in het Gooi (vo)
Burgemeester de Bordesstraat 80
1404 GZ Bussum
Telefoon: 035-526 94 81
E-mail: info@qinas.nl
www.qinas.nl